

توجه: این فرم با مساعدت و هدایت استاد راهنما تکمیل شود.

عنوان پایان نامه به فارسی:

تأثیر ویژگی‌های کمیته‌ی حسابرسی بر افشای داوطلبانه شرکت در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

عنوان پایان نامه به انگلیسی:

The impact of audit committee characteristics on corporate voluntary disclosure in companies listed in Tehran Stock Exchange

۵. بیان مسأله (تشریح ابعاد، حدود مسأله، معرفی دقیق مسأله، بیان جنبه‌های مجهول و مبهم و متغیرهای مربوط به پرسش‌های تحقیق، فرضیه‌ها و اهداف تحقیق)

کمیته‌ی حسابرسی (AC) یکی از مشارکت‌کنندگان مهم و بانفوذ در حاکمیت شرکتی محسوب می‌شود، زیرا در ایفای مسوولیت‌های نظارت بر مدیریت به هیئت‌مدیران کمک می‌کند. گفته می‌شود در نظارت بر اقدامات افشا از سوی مدیر و کنترل داخلی شرکت کمیته‌ی حسابرسی نقشی کلیدی دارد. بنابراین حضور یک کمیته‌ی حسابرسی کارآمد به ارتقا فرایند گزارشگری مالی می‌انجامد و از این رو عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و سهامداران را کاهش می‌دهد. بر این اساس کمیته‌ی حسابرسی از طریق بهبود اقدامات افشا و کیفیت اطلاعات افشاشده، اعتماد عمومی به روایی و هدفمندی گزارش‌های مالی را نیز افزایش می‌دهد. افشای داوطلبانه‌ی شرکت مکانیزمی برای کاهش عدم تقارن اطلاعات بین افراد داخل شرکت و افراد خارج از شرکت به حساب می‌آید، و از این رو هزینه‌های نمایندگی را کاهش و شفافیت گزارشگری شرکت را افزایش می‌دهد. به‌علاوه باور بر این است که به منظور اطمینان از حمایت حقوق سرمایه‌گذاران اقلیت شفافیت و افشای مناسب از اهمیت برخوردار است. این بدان دلیل است که افشای داوطلبانه حاکی از شفافیت و حسابداری مدیریت در انجام تجارت است.

کمیته‌ی حسابرسی یک کمیته‌ی نظارتی است که تحت نظر هیئت‌مدیره‌ی اصلی کار می‌کند. هیئت‌مدیره مسوولیت فرایند گزارشگری شرکتی را به کمیته‌ی حسابرسی سپرده است. آیین‌نامه‌ی حاکمیت شرکتی کمیته‌ی حسابرسی را ناظر نهایی فرایند گزارشگری مالی می‌داند. بنابراین کمیته‌ی حسابرسی یک ابزار نظارتی است که عدم تقارن اطلاعات و در نتیجه هزینه‌های نمایندگی را کاهش می‌دهد. آکتارودین و هارون (۲۰۱۰) و باراکو و همکاران (۲۰۰۶) نشان داده‌اند که کمیته‌ی حسابرسی ابزار نظارت و ارتقا فرایندهای افشای شرکت از جمله افشای داوطلبانه است.

ادبیات موضوع در مورد کمیته‌ی حسابرسی حاکی از آنست که کارآمدی کمیته‌ی حسابرسی به ویژگی‌های کمیته‌ی حسابرسی بستگی دارد. از این رو ترکیب درست مهارت‌ها و تجربه در تقویت توانایی کمیته‌ی حسابرسی در انجام صحیح مسوولیت‌هایش از اهمیتی اساسی برخوردار است. بنابراین به منظور بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته‌ی حسابرسی (استقلال، تخصص مالی، اندازه، تعداد جلسات و عضویت اعضای کمیته‌ی حسابرسی در هیئت‌مدیره) بر افشای شرکت فرضیه‌هایی ارائه می‌شود.

الف) استقلال کمیته‌ی حسابرسی

فاما و فرنچ (۱۹۸۳) براساس نظریه‌ی نمایندگی چنین استدلال می‌کنند که نظارت کارآمد بر رفتار مدیران بیش‌تر تحت تأثیر حضور مدیران مستقل است. این بدان دلیل است که مدیران مستقل در کمیته‌ی حسابرسی ارتباط شخصی و اقتصادی با مدیریت ندارند و در نتیجه احتمال این که مستقل‌تر، هدفمندتر و بدوت تأثیر از نفوذ مدیریت کار کنند بیش‌تر است. از این رو مدیران مستقل در کمیته‌ی حسابرسی فرصت بیش‌تری برای کنترل و کاهش سودجویی‌های مدیریت (مثلاً پنهان کردن اطلاعات به نفع خودشان) دارند.

در نتیجه یک کمیته‌ی حسابرسی مستقل کیفیت و شفافیت اطلاعات در گزارشگری مالی را تضمین می‌کند و این به نوبه‌ی خود عدم تقارن اطلاعات را کاهش می‌دهد. بنابراین به نظر منطقی می‌رسد که بگوئیم نظارت مفید از سوی مدیران مستقل در کمیته‌ی حسابرسی مدیران را مدیران را ترغیب می‌کند اطلاعات دقیقی طی پردازش سریع اطلاعات ارائه دهند. آکتارودین و هارون (۲۰۱۰) و پاتلی و پرنسپ (۲۰۰۷) دریافتند که استقلال کمیته‌ی حسابرسی با افشای داوطلبانه‌تر ارتباط دارد. بنابراین فرضیه‌ی اول ما بدین قرار است:

فرضیه‌ی یک: بین سطح افشای داوطلبانه و استقلال کمیته‌ی حسابرسی ارتباطی مثبت وجود دارد.

ب) تخصص مالی کمیته‌ی حسابرسی

به منظور نظارت کارآمد بر فرایند گزارشگری شرکت، اعضای کمیته‌ی حسابرسی باید از جنبه‌ی مالی آگاه و باسواد باشند، تا بتوانند صورتحساب‌های مالی را درک و تفسیر کنند. تخصصی مالی باعث می‌شود اعضای کمیته‌ی حسابرسی سوالاتی آگاهانه بپرسند و

مدیران را به چالش بکشند. این به نوبه‌ی خود شفافیت گزارشگری را افزایش داده و بنابراین مشکلات نمایندگی ناشی از جریان اطلاعات را کاهش می‌دهد. مطالعات پیشین نشان داده‌اند که بین تخصص مالی کمیته‌ی حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی و سطح افشای داوطلبانه ارتباطی مثبت وجود دارد. بنابراین فرضیه‌ی دوم ما بدین قرار می‌باشد:

فرضیه‌ی دو: بین سطح افشای داوطلبانه و تخصص مالی کمیته‌ی حسابرسی ارتباط مثبت وجود دارد.

ج) تعداد جلسات کمیته‌ی حسابرسی

بنا به اظهار کارامانو و وافیس (۲۰۰۵) کمیته‌ی حسابرسی با جلساتی مداوم و مرتب به طور کارآمدتری نقش نظارتی خود را ایفا می‌کند. به گفته‌ی گرکو (۲۰۱۱) جلسات مرتب کمیته‌ی حسابرسی به اعضای کمیته این امکان را می‌دهد که بررسی‌ها و نظرات خود پیرامون انتخاب اصول حسابداری، افشاها و برآوردهای شرکت را مطرح کنند. جلسات مرتب اطلاعاتی مفید پیرامون مسائل حسابداری و حسابرسی شرکت ارائه می‌کند. به همین دلیل در یک کمیته‌ی حسابرسی فعال تر، یعنی کمیته‌ای که در طول سال حتما جلساتی دارد اعضا برای بحث و ارزیابی مسائل مربوط به فعالیت‌های گزارش مالی شرکت فرصت‌های بیش تری دارند. الگرینی و گرکو (۲۰۱۱). لی و همکاران (۲۰۱۲) به طور تجربی دریافته‌اند که حداقل چهار جلسه در سال به ترتیب با سطح افشای داوطلبانه و افشای هوشمندانه‌ی سرمایه ارتباطی معنادار دارد. بنابراین فرضیه‌ی سوم ما بدین قرار می‌باشد:

فرضیه‌ی سه: بین سطح افشای داوطلبانه و تعداد جلسات کمیته‌ی حسابرسی ارتباط مثبت وجود دارد.

د) بزرگی کمیته‌ی حسابرسی

بنا به نظریه‌ی استقلال منابع کمیته‌های حسابرسی مایلند منابع و اختیار بیش تری برای تحقق اهداف خود اختصاص دهند. حضور مدیران بیش تر در کمیته‌ی حسابرسی به معنی تنوع بیش تر دیدگاه‌ها، تخصص، تجربیات و مهارت‌ها و در نتیجه تضمین نظارت موفق تر است. بنابراین تعداد بیش تر اعضا در کمیته‌ی حسابرسی احتمالا به کمیته کمک می‌کند مسائل و مشکلات احتمالی را کشف و حل کنند. این نشان می‌دهد بزرگی کمیته‌ی حسابرسی فاکتوری مکهم در کمیته‌ی حسابرسی است. پیرسون (۲۰۰۹) به شواهدی تجربی دست یافت که نشان می‌داد حضور تعداد بیش تری از مدیران در کمیته‌ی حسابرسی سطح افشای داوطلبانه را ارتقا می‌دهد. بنابراین فرضیه‌ی چهارم ما بدین قرار می‌باشد:

فرضیه‌ی چهار: بین سطح افشای داوطلبانه و بزرگی کمیته‌ی حسابرسی ارتباط مثبت وجود دارد.

ه) مدیریت چندگانه‌ی اعضای کمیته‌ی حسابرسی

بنا بر فاما و جنسن (۱۹۸۳) حضور مدیران خارجی در کمیته‌ی حسابرسی با ارزش است، زیرا نگران تخریب اعتبار خود، ریسک‌های پیگرد قانونی و از دست دادن فرصت‌های آتی هیئت‌مدیره هستند و در نتیجه انگیزه‌ی نظارت مفیدتر را دارند. مدیریت چندگانه به مدیران اطلاعاتی مفید در مورد سیاست‌های جدید، تجارت‌ها و اقدامات بین شرکت‌ها می‌دهد و در نتیجه عملکرد را ارتقا می‌دهد. به علاوه مدیران را در معرض سبک‌های مختلف مدیریتی و نظارت رفتار آن‌ها قرار می‌دهند و به مدیران این امکان را می‌دهد که از دیگران راهنمایی بگیرند. در ارتباط با این بافت می‌توان گفت که مدیر کمیته‌ی حسابرسی که با شرکت‌های مختلف دیگری نیز در نقش عضو هیئت‌مدیره، مدیر یا عضو کمیته‌های دیگر فعالیت دارد، می‌تواند پیشینه‌ی بافتی بیش تری برای انجام مسوولیت‌های نظارت خود داشته باشد و در نتیجه بر نتایج گزارش مالی تاثیر بگذارد. هانیفا و کوک (۲۰۰۵) چنین گزارش کرده‌اند مدیریت چندگانه‌ی اعضای کمیته‌ی حسابرسی افشا را ارتقا می‌دهد. بنابراین فرضیه‌ی پنجم ما بدین قرار می‌باشد:

فرضیه‌ی پنج: بین سطح افشای داوطلبانه و مدیریت چندگانه‌ی اعضای کمیته‌ی حسابرسی ارتباط مثبت وجود دارد.

۶. سابقه تحقیق (بیان مختصر سابقه تحقیقات انجام شده در باره موضوع و نتایج به دست آمده در داخل و خارج از کشور، نظرهای علمی موجود درباره موضوع تحقیق)

تحقیقات داخلی

یحیی حساس یگانه و علی جعفری، ۱۳۸۴، در مقاله "عوامل موثر بر استقلال و شایستگی اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران در ارائه خدمات گواهی" به بررسی کیفیت حسابرسی پرداخته اند که نتیجه آن تعیین ۷ عامل موثر در جهت ارتقای کیفیت حسابرسی شامل (۱) تخصص گرایی (۲) کارایی حسابرسی (۳) کشف تحریفات با اهمیت (۴) تضاد منافع (۵) وجود قوانین و مقررات (۶) مکانیزم بازار (۷) اندازه موسسات حسابرسی می باشد.

حساس یگانه و ایمان داداشی (۱۳۸۹) به بررسی اثر حاکمیت شرکتی بر اظهار نظر حسابسان مستقل پرداختند. نتایج حاصل از بررسی یافته‌ها نشان داد که بین کیفیت حاکمیت شرکتی، در شرکت‌های با رتبه حاکمیتی متوسط و ضعیف و ارائه اظهارنظر مشروط توسط حسابسان مستقل، رابطه معناداری وجود دارد. اما چنین رابطهای در مورد صاحبکارانی با سطح حاکمیتی قوی و ارائه اظهارنظر مقبول برای آن‌ها، مشاهده نشد.

جامعی، رضا. مهران هلسی، عبدالله عبدی (۱۳۹۱) در مقاله خود با عنوان " بررسی تأثیر عملکرد مدیران بر اظهار نظر حسابرس مستقل در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های آزمون فرضیه‌ها حاکی از تأثیر معیار سود هر سهم بر گزارش حسابرس مستقل بوده، معیار سودآوری نیز بر بند شرط ثبت سرمایه‌گذاری به روش بهای تمام شده به جای ارزش ویژه تأثیر دارد. معیارهای سود هر سهم، نرخ بازده دارایی‌ها و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام همگی بر بند اخذ تأییدیه گزارش مشروط حسابرس مستقل تأثیر دارد.

جوکار، معصومه و معین الدین، محمود (۱۳۹۲) در پایان نامه خود با عنوان (کنکاش پیرامون تأثیر عوامل حسابرسی و حاکمیت شرکتی بر تأخیر گزارش حسابرسی در بازار سرمایه ایران) پرداختند. نتایج نشان داد، مهمترین عوامل حسابرسی مؤثر بر تأخیر گزارش‌های حسابرسی دوره تصدی حسابرس، تخصص حسابرس در صنعت، نوع موسسه حسابرسی و نوع اظهار نظر حسابرس و مهمترین عوامل حاکمیت شرکتی مؤثر بر تأخیر گزارش حسابرسی اندازه هیأت مدیره، استقلال هیأت مدیره، دوره تصدی مدیرعامل و درصد مالکیت سرمایه‌گذاران نهادی می‌باشد. واژگان کلیدی: تأخیر گزارش حسابرسی، به موقع بودن، حاکمیت شرکتی، تخصص حسابرس در صنعت.

پژوهش‌های خارجی:

نسل موسوی، سفیان و محمد سات (۲۰۱۳) به بررسی تأثیر اندازه شرکت حسابرسی بر اظهار نظر حسابرسان مستقل پرداختند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که اندازه شرکت بر اظهار نظر حسابرسان تأثیر نمی‌گذارد، ولی برخی عوامل سرمایه‌انسانی مانند تجربه، تحصیل، مهارت و شایستگی‌های کارکنان می‌تواند بر کیفیت حسابرسی تأثیر داشته باشد.

هو و ونگ (۲۰۰۱) در پژوهشی برای یافتن رابطه بین حاکمیت شرکتی و افشای داوطلبانه به این نتیجه رسیدند که بین کمیته حسابرسی با افشای داوطلبانه اطلاعات ارتباط مستقیمی وجود دارد. در حالی که بین درصد مدیران مستقل هیأت مدیره با افشای داوطلبانه اطلاعات رابطه معناداری وجود ندارد. و میزان حضور خانوادگی در ترکیب هیأت مدیره با افشای داوطلبانه اطلاعات در بورس رابطه معکوس دارد.

اوژن و همکاران (۲۰۰۶) با بررسی رابطه بین افشای داوطلبانه و عدم تقارن اطلاعات در بازار بورس سنگاپور به این نتیجه رسیده‌اند که افزایش افشای داوطلبانه گزینش نادرست، سطح معاملات آگاهانه، هزینه، ریسک و متوسط حجم معاملات را کاهش می‌دهد که ممکن است در نتیجه کاهش معاملات آگاهانه بوده باشد. آنان همچنین نشان داده‌اند که سطوح بالاتر معاملات آگاهانه شکاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش، حجم معاملات و نوسان‌های قیمت را افزایش می‌دهد، در حالی که سطوح بالاتر از معاملات ناآگاهانه شکاف قیمت را کاهش و حجم معاملات را افزایش می‌دهد.

-
- * - تحقیق بنیادی: پژوهشی است که به کشف ماهیت اشیا، پدیده‌ها و روابط بین متغیرها، اصول، قوانین و ساخت یا آزمایش تئوری‌ها و نظریه‌ها می‌پردازد و به توسعه مرزهای دانش رشته علمی کمک می‌نماید.
 - تحقیق نظری: نوعی پژوهش بنیادی است و از روش‌های استدلال و تحلیل عقلانی استفاده می‌کند و بر پایه مطالعات کتابخانه‌ای انجام می‌شود.
 - تحقیق کاربردی: پژوهشی است که با استفاده از نتایج تحقیقات بنیادی به منظور بهبود و به کمال رساندن رفتارها، روشها، ابزارها و وسایل، تولیدات، ساختارها و الگوهای مورد استفاده جوامع انسانی انجام می‌شود.
 - تحقیق عملی: پژوهشی است که با استفاده از نتایج تحقیقات بنیادی و با هدف رفع مسائل و مشکلات جوامع انسانی انجام می‌شود.

۷. روش کار

الف. روش تحقیق (به طور کامل و جزء به جزء درج گردد):

طرح پژوهشی این تحقیق از نوع نیمه تجربی و با استفاده از رویکرد پس‌رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. از طرف دیگر، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی است. به منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش و با توجه به ماهیت اطلاعات و داده‌های پژوهش که مبتنی بر اطلاعات واقعی گذشته است، روش به کارگرفته شده در این پژوهش، رگرسیون خطی چند متغیره است.

جهت آزمون فرضیات تحقیق از مدل زیر استفاده خواهد شد:

$$VDScore = \beta_0 + \beta_1 ACIND + \beta_2 ACMET + \beta_3 ACSIZ + \beta_4 FSIZ + \beta_5 ROA + \beta_6 LEVERG + \epsilon$$

که در این داریم:

VDScore امتیاز افشای شرکت،

ACIND نسبت مدیران مستقل در کمیته حسابرسی به تعداد کل حسابرسان،

ACMET تعداد جلسات کمیته در سال،

ACSIZ تعداد کل مدیران در کمیته،
FSIZ نگرانیم طبیعی کل دارایی‌های،
ROA درآمد خالص پس از پرداخت سود تقسیمی تقسیم بر کل دارایی‌های و
LEVERG: نسبت کل بدهی‌های به کل دارایی‌های می‌باشد.

نکته: در صورتی که یکی از متغیرها در دسترس نیست، در مراحل انجام تحقیق لحاظ نخواهد شد.

۸. فهرست منابع و مآخذ (فارسی و غیر فارسی) مورد استفاده در پایان نامه به شرح زیر:

منابع فارسی:

کتاب: نام خانوادگی، نام، سال نشر، عنوان کتاب، مترجم، محل انتشار، جلد
مقاله: نام خانوادگی، نام، عنوان مقاله، عنوان نشریه، سال، دوره، شماره، صفحه

منابع فارسی:

- حساس یگانه، یحیی و علی جعفری (۱۳۸۴) عوامل مؤثر بر استقلال و شایستگی اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران در ارائه خدمات گواهی،... فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۹۲، ۱۰-۷۱
- چامعی، رضا. مهران هلشی، عبدالله عبدی (۱۳۹۱) " بررسی تاثیر عملکرد مدیران بر اظهار نظر حسابرس مستقل در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹ شماره ۴ زمستان ۱۴-۱
- جوکار، معصومه و معین الدین، محمود (۱۳۹۲) کنکاش پیرامون تأثیر عوامل حسابرسی و حاکمیت شرکتی بر تأخیر گزارش حسابرسی در بازار سرمایه ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد.
- حساس یگانه و ایمان داداشی (۱۳۸۹) بررسی اثر حاکمیت شرکتی بر اظهار نظر حسابرس مستقل. مجله حسابداری مدیریت - سال سوم، شماره ۵ تابستان. ۶۵-۷۳

منابع انگلیسی:

- Akhtaruddin, M., & Haron, H. (2010). Board ownership, audit committees' effectiveness, and corporate voluntary disclosures. *Asian Review of Accounting*, 18(3), 245-259.
- Barako, D. G., Hancock, P., & Izan, H. (2006). Factors influencing voluntary corporate disclosure by Kenyan companies. *Corporate Governance: An International Review*, 14(2), 107-125.
- Greco, G. (2011). Determinants of board and audit committee meeting frequency: Evidence from Italian companies. *Managerial Auditing Journal*, 26(3), 208-229.
- Haniffa, R. M., & Cooke, T. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24(5), 391-430.
- Hisham Kamel Madia*, Zuaini Ishak, Nor Aziah Abdul Manaf (2014) The impact of audit committee characteristics on corporate voluntary disclosure. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 164 pp. 486 – 492
- Ho S.M. & Wong K.S. (2001) "A Study of the Relationship between Corporate Governance Structures and the Extent of Voluntary Disclosure." *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 10(2), pp139-156
- Karamanou, I., & Vafeas, N. (2005). The association between corporate boards, audit committees, and management earnings forecasts: An empirical analysis. *Journal of Accounting Research*, 43(3), 453-486.
- Li, J., Mangena, M., & Pike, R. (2012). The effect of audit committee characteristics on intellectual capital disclosure. *The British Accounting Review*, 44(2), 98-110.
- Persons, O. S. (2009). Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms. *International Journal of Disclosure and Governance*, 6(4), 284-297.
- Seyedhossein Naslmosavi, Saudah Sofian & Maisarah Binti Mohamed Saat (2013) The Effect of Audit Firm Size on Independent Auditor's Opinion: Conceptual Framework. *Asian Social Science*; Vol. 9, No. 9; 2013
- Tevdello & Vanstralen, 2008 " Earning Management and Audit Quality in Euorp: from the private client segment". *European Accounting Review*. Vol,17, No.3. PP447-469
- Titman S, Trueman B. Information quality and the valuation of new issues. *Journal of Accounting & Economics* 1986; 8: 159-621.

۹. نظر استاد راهنما: (این قسمت حتما می بایست توسط استاد راهنما تکمیل شود).
۱ - ۹. جنبه نوآوری و جدید بودن تحقیق در چیست؟

۲ - ۹. آیا تحقیق حاضر منجر به ارائه مقاله، اختراع و یا نوآوری خواهد شد؟
امضاء استاد راهنما